

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: **«Еволюція головного героя та його спротиву в системі контролю за романом «1984»»**

Студентки ІІІ курсу групи СОа 18-21
напряму підготовки Іноземні мови та
літератури, методика навчання
іноземних мов і зарубіжної літератури
(англійська і друга західноєвропейська
мова)
спеціальності 014 Середня освіта
Мудрик Софії Андріївни
Керівник докт. філол. наук, професор
Мариненко Ю. В.

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1.1. Зображення головного героя в романі-антиутопії.....	5
1.2. Образ тоталітарного суспільства та системи контролю в антиутопічному романі, як спосіб впливу на підсвідомість головного героя.....	9
ВИСНОВКИ РОЗДІЛУ I.....	11
РОЗДІЛ II. ЕВОЛЮЦІЯ ВІНСТОНА СМІТА КРІЗЬ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ ПОДІЙ У РОМАНІ.....	12
2.1. Етапи еволюції головного героя крізь призму подій роману.....	12
2.2 Роль стосунків з іншими персонажами у формуванні світогляду Вінстона Сміта в романі Джорджа Орвелла «1984».....	19
2.3 Вінстон Сміт — це кожен із нас.....	22
ВИСНОВКИ РОЗДІЛУ II.....	23
ВИСНОВКИ.....	24
RESUME.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28

ВСТУП

Актуальність дослідження. Уявіть собі світ, де кожен ваш крок контролюється, ваші думки строго відстежуються, а правда стає спаклюженою у великій системі маніпуляцій. Цей світ, описаний Джорджем Орвеллом у своєму відомому романі «1984», залишається актуальним і після понад сімдесяти років з моменту його написання. У цьому літературному шедеврї автор вдало передав наслідки абсолютної влади та контролю над кожним аспектом життя людини. Один з головних персонажів роману Вінстон Сміт, який бореться проти цього режиму та вірить у важливість індивідуальності і вільної думки. В сучасному світі, кожен із нас в тій чи іншій мірі ототожнює себе з цим героєм. У світі, що швидко змінюється під впливом технологій та політичних процесів, «1984» дарує нам важливі уроки та нагадує про потребу залишатися людьми у будь-яких обставинах.

Ступінь розробленості даної теми є великим. Не одне покоління дослідників та літературних знавців всіляко працювали над романом «1984», в мережі є багато різноманітних матеріалів щодо культового героя твору — Вінстона Сміта. Ентоні Берджес та Девід Далош навіть написали продовження до класичного роману «1984». У цих продовженнях Берджес і Далош розглядають наслідки дій головного героя, Вінстона Сміта, і вплив його дій на світ, описаний в оригінальному романі. Вони доповнюють і розширюють теми та концепції, звертаючи увагу на нові аспекти тоталітарного суспільства, які не були розглянуті в оригіналі.

Об'єктом дослідження цієї роботи є образ головного героя в антиутопічному романі в літературі. **Предметами** цього дослідження є сам роман Дж. Орвелла «1984»; головний герой Вінстон Сміт та інші другорядні герої; особливості еволюції центрального героя та його еволюції в тоталітарному суспільстві.

Метою дослідження є повністю показати еволюції головного героя роману та показати його актуальність в рамках сучасного суспільства.

Для досягнення даної мети ця робота ставить такі **завдання**:

- визначати зображення головного героя в антиутопічному романі;
- підкреслити вплив тоталітарного суспільства на розвиток індивіда;
- чітко визначити етапи еволюції головного героя;
- дослідити вплив взаємин із іншими персонажами твору на формування спротиву Вінстона Сміта;
- підкреслити схожість головного героя із сучасним читачем.

Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтується на оригінальному тексті «1984» в перекладі Віталія Данмера, яке і є базою для всієї наукової роботи.

Зміст наукової роботи є таким: вступ, зміст, теоретичний розділ, практичний розділ, висновки, резюме англійською мовою та список використаних джерел.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Зображення головного героя в романі-антиутопії

Головні герої антиутопії — сильні особистості, які не дозволяють обставинам їх пригнічувати. Можливо, вони не мають великої влади, але вони мають «сталеву» силу волі та попри все шукають свободу в усіх можливих її проявах, навіть якщо її всеціло намагаються відібрати, а це саме ті риси, що нам усім сьогодні так потрібні. Та перш ніж конкретизувати відмінні риси героя антиутопії, ми чітко повинні зрозуміти визначення антиутопічного роману.

Вперше термін «антиутопія» вжив британський філософ і економіст Джон Стюарт Мілль 1868 року. Сам же термін «антиутопія» як назву літературного жанру ввели Гленн Негліа і Макс Патрік в складеній ними антології утопій «У пошуках утопії». У середині 1960-х термін «антиутопія» з'являється в радянській, а пізніше — і в англомовній критиці [1] Антиутопія може стосуватися часу або місця, які спершу видаються нам вкрай ідеальними зовні, але насправді руйнівні та похмурі всередині. Антиутопія розглядається як антонім утопії, вони часто характеризуються дегуманізацією, тиранічними урядами, екологічними катастрофами або іншими чинниками, пов'язаними з катастрофічним занепадом суспільства. Концепція антиутопії була відповіддю на зростаючий страх і соціальні зміни, які існували в сьогоденні.

Антиутопічні герої в літературі та кіно можуть існувати лише в уявних майбутніх суспільствах, де вони неминуче борються з людським нещастям, а також із соціальним розшаруванням і репресивними системами. Розуміння цих персонажів надзвичайно важливе, оскільки вони використовуються для дослідження потенційних негативних наслідків сучасних соціальних і технологічних тенденцій.

Ми з легкістю можемо розпізнати антиутопічного героя за його якостями та рисами, маючи цілісне уявлення про цей літературний жанр. У своїй роботі я хочу наголосити саме на таких рисах, як:

1. Зазвичай головні герої антиутопії люди молодого віку. Це пов'язано із

тим, що молодість асоціюється з енергією, пробудженням та бажанням змін. Молодий вік героя може підкреслити його бажання рухатися вперед, ризикувати та боротися за свої ідеали.

2. Вони є вигнанцями або належать до репресованого класу чи суспільства. Їхня позиція в суспільстві може впливати на ставлення до існуючої системи та бажання змінити її. Ці персонажі представляють внутрішній конфлікт між їхніми власними переконаннями та вимогами системи, у якій вони живуть, і їхня боротьба за повернення своєї гідності та свободи є однією з центральних тем роману.

3. Головний герой, як правило, бунтівник або в якомусь роді революціонер. Варіацій прояву бунтівної поведінки центрального героя є безліч. Головний герой може відкрито виступати проти режиму та організовувати масштабні протести, страйки та революційні групи для зміни влади чи політичної системи. Або ж грати роль секретного агента, шпигуна чи члена підпільної організації, яка працює під прикриттям і намагається підірвати систему зсередини, не вдаючись до відкритих провокаційних дій. Також протест і бунт може виражатися за допомогою символічних дій, таких як відмова від певних правил або виконання героїчних актів опору.

4. Головний герой часто єдиний, хто може побачити правду про їхній антиутопічний світ. Інші персонажі можуть бути засліплені ідеологією системи або просто під впливом пропаганди, не усвідомлювати, що відбувається насправді живучи по встановленим правилам та стандартам.

5. Найчастіше вони чоловічої статі. Але останнім часом, із популяризацією феміністичних настроїв в суспільстві ми бачимо все більше жінок-антиутопічних героїв у художній літературі (наприклад твір «Оповіді служниці» Маргарет Етвуд. У цьому романі розповідається історія Оффред, жінки, яка живе в тоталітарному суспільстві, де молоді дівчата та жінки зменшені до ролі «наложниць» і використовуються лише для розмноження [8]).

6. Життя головного героя сповнене труднощів. Вони стикаються з дискримінацією своїх прав, погрозами, тортурами та фізичними небезпеками. Ці

переломні моменти, з якими стикається головний герой, дозволяють антиутопістам показати жорстокість та безглуздість системи, яка прагне знищити будь-який опір і контроль над індивідуальністю та свободою.

За основу для написання своєї роботи я обрала роман Джорджа Орвелла «1984» не даремно, адже герой саме цього твору викликав в мені купу емоцій та змусив мене, як читача, щиро радіти за його маленькі кроки до пошуку самоідентичності та із неприхованим хвилюванням співпереживати кожен трагічний провал.

Перш ніж знайомитись із внутрішнім світом персонажа варто вивчити його ззовні. У романі «1984» Джорджа Орвелла головним героєм є 39-річний Вінстон Сміт. Цікавим є те, що він отримав своє ім'я на честь Вінстона Черчилля, лідера англійської партії консерваторів, яка суперечила політичним поглядам Орвелла [13] А Сміт є найпоширенішим прізвищем в англійській мові, що дозволяє читачам побачити його таким, яким задумав автор: звичайною людиною, яка докладає відважних зусиль у надзвичайних обставинах.

Він живе в тоталітарному суспільстві Океанії, де кожен аспект життя контролюється партією та її лідером, Великим Братом. Чоловік працює в Міністерстві правди, де його обов'язок полягає в тому, щоб переписати історію відповідно до вимог партії, щоб зберегти ілюзію стабільності та покірності. Проте з часом Вінстон відчуває внутрішнє невдоволення і неприйняття тоталітарного режиму. Він мріє відновити справжню свободу й індивідуальність, загнані в тінь під тиском партії. Його сумніви та бажання зрозуміти правду про світ, у якому він живе, змушують його контактувати з різними опозиційними групами та намагатися зібрати докази порушення прав партії. Головним конфліктом Вінстона є його внутрішня боротьба між його бажанням свободи та самовиправлення та його страхом виявити свою справжню індивідуальність у контексті антиутопічного світу, де за кожним кроком можна спостерігати та карати. Вінстон Сміт стає символом опору та відчаю в боротьбі з несправедливістю та тоталітаризмом, що акцентує увагу на темі людської гідності та свободи в умовах диктатури.

Вінстон Сміт є яскравим представником антиутопічного героя, що відчуває внутрішнє невдоволення та неприйняття тоталітарного режиму, в якому він живе. Намагається розкрити правду про режим Партії та відновити істинність історії. Вінстон не згоден із системою, і він виступає проти неї, навіть якщо це ризикує його власним життям. Його сміливість та відданість ідеалам ведуть його до активної боротьби за свої переконання. Читач не може втриматися від ототожнення себе з Вінстоном: він цілком звичайний чоловік, але знаходить у собі сили спробувати покращити обставини в яких перебуває. Він представляє почуття кожної людини, і саме тому читач сподівається, що все зміниться. Оруелл характеризує Вінстона як повноцінну, чуйну людину, і таким чином дає читачеві зацікавленість у результатах роману. Саме сукупність цих факторів і робить Сміта найвідомішим антиутопічним протагоністом вже не один десяток років.

Отже, антиутопічна література постійно розвивається та підлаштовується до актуальних проблем і викликів. Це своєрідне попередження про можливу небезпеку безконтрольної влади, соціальної нерівності та ерозії особистої свободи. Через антиутопічні історії письменники та мислителі закликають читачів критично досліджувати навколишній світ і осмислювати стрімкий розвиток сучасних тенденцій і подій. А головний герой є центральною постаттю, яка на своєму прикладі показує психологічні та фізичні випробування спотвореного ідеєю та системою суспільства, беручи за мету достукатися до правди та відшукати істинну суть проблеми.

1.2 Образ тоталітарного суспільства та системи контролю в антиутопічному романі, як спосіб впливу на підсвідомість головного героя

Говорячи про роман-антиутопію ми підсвідомо розуміємо, що йдеться про боротьбу та несправедливість різних керівних ланок (урядів, систем, влади тощо). А ще те, що головний герой обов'язково зіштовхнеться із дилемою: бути як усі чи торувати тернистий шлях правди. Та на цьому шляху його будуть супроводжувати

різні впливи зазомбованого «ідеєю» суспільства та системи контролю. У багатьох антиутопічних романах образ тоталітарного суспільства та системи контролю виступає як потужний спосіб впливу на підсвідомість головного героя. Ця система використовує різні методи, такі як пропаганда, цензура, масовий контроль, страхові механізми тощо, щоб підкорити індивідумів з певними ідеями та переконаннями, а також стримувати будь-які спроби опору чи супротиву.

Образи тоталітарного суспільства та системи контролю можуть бути різноманітними, але завжди вони відображають спроби підкорення та обмеження індивідуальності та свободи — це те, що пов'язує всі антиутопічні твори. В «Колісці для котів» Курта Воннегута — суспільство поділене на кастовані групи, кожна з яких має свої обов'язки та обмеження. В «Уродженці» Філіпа Діка — суспільство майбутнього контролює інші істоти з іншої планети, які встановили режим суворого контролю над людьми. Люди піддані створенням, які контролюють свої думки та дії, що завдало шкоди повному відношенню від інопланетян. У «Вибранці» Лоїс Лоурі — жінки піддані суворому режиму регулювання, де вони підкоряються чоловікам та владі церкви. Система контролю забороняє жінкам читати та розвиватися, що призводить до руйнування індивідуальності та свободи вибору. Кожна із систем наведених вище застосовувань для збереження стабільності влади та уніфікації суспільства, обмеження непокірності та нонконформістських позицій.

У випадку з Вінстоном Смітом, ці впливи глибоко проникають у його підсвідомість та формують думки, переживання, поведінку. Океанія — це майбутнє, яке Орвелл зобразив у своєму романі. У цьому світі діє тоталітарний режим, що контролює кожен аспект життя громадян. За допомогою технологій, системи спостереження та пропаганди, влада примушує людей підкорятися своїм наказам. Одним із важливих елементів цієї системи контролю є «Великий Брат» — символ влади, який позбавляє особистість індивідуальності та привертає увагу до самого себе.

Поняття «Думкопреступність» нагадує нам, що в Океанії навіть самі думки перевіряються та караються. Люди мають відправляти такі ідеї, як захист влади та

любов до Великого Брата, віддавати звіт про свої вчинки та думки. Кожен вчинок або вислів, що є відхиленням від прийнятих стандартів, може призвести до покарання. Таким чином, особистість піддається постійному тиску та контролю з боку системи.

Тоталітарне суспільство Океанії та система контролю, що діє в ньому, мають значний вплив на підсвідомість особистості. Одна з центральних ідей роману — це те, що сприйняття і розуміння реальності формується впливами зовнішнього середовища. Люди перестають довіряти власній уяві та інтуїції через постійний контроль та маніпуляцію, на яку вони піддаються.

Опрацювавши різні джерела в ході підготовки даної наукової роботи, я звернула увагу на такий цікавий факт: робоча назва роману, над написанням якого Орвелл працював протягом 1940-х років, звучала як «Остання людина в Європі» (англ. «The Last Man in Europe»)... [13] Це доводить орієнтацію Джорджа Орвелла на ідею самотності та ізоляції головного героя в світі тоталітарного режиму, який повністю намагається знищити почуття здорового глузду в противниках системи. «Остання людина в Європі» — символізує Вінстона Сміта, головного героя роману, як останню людину в Європі в якій ще залишилось зерно самоідентифікації та свідомого вибору — чинити системі опір. Цей заголовок може також вказувати на важливі теми роману, такі як індивідуалізм, відчуження та боротьба за виживання в недружелюбному світі.

Отже, образи тоталітарного суспільства та системи контролю в антиутопічних романах відображають спроби підкорення та обмеження індивідуальності та свободи. Саме тому в цьому розділі ми згадуємо про вплив вищезгаданих систем на психологічний стан героїв, підсвідомість і розуміння реальності. Таким чином під впливом постійного страху, людина починає пригнічувати власні бажання та мрії. Вона втрачає віру в себе та свою здатність до вільного мислення. Через це формується ставлення до життя, яке засноване на підкорюванні та збереженні власної безпеки, а не на особистій відповідальності та вільному виборі.

ВИСНОВКИ РОЗДІЛУ I

Ознайомившись із теоретичною частиною матеріалу та маючи чітку базу для подальшого дослідження, можемо зробити висновок, що через антиутопічні історії письменники закликають читачів до критичного аналізу сучасних тенденцій та подій у світі. В цьому контексті антиутопічний герой є центральною постаттю, яка створює зацікавленість у результатах роману та надихає читачів до дій та боротьби за свої права та свободу. Часто він є звичайною людиною, яка стикається з внутрішніми конфліктами між своїми переконаннями та страхом відкрити свою справжню індивідуальність у контексті репресивного суспільства. Його сміливість та відданість ідеалам ведуть до активної боротьби за свободу та справедливість. Саме таким постає для нас Вінстон Сміт. Він стикається з внутрішньою боротьбою між бажанням свободи та страхом виявити свою справжню індивідуальність. А образи тоталітарного суспільства та системи контролю в антиутопічних романах є не лише засобом створення напруження в сюжеті, але й важливим елементом, що викликає глибокі роздуми щодо природи влади, свободи та індивідуальності. Ці образи показують, як системи контролю можуть впливати на психологічний стан героїв та формувати їхнє сприйняття реальності, що робить антиутопічну літературу актуальною й значущою для сучасного світу.

РОЗДІЛ II. ЕВОЛЮЦІЯ ВІНСТОНА СМІТА КРІЗЬ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ ПОДІЙ У РОМАНІ

2.1. Етапи еволюції головного героя крізь призму подій роману

Розвиток особистості Вінстона Сміта у романі «1984» можна поділити на декілька етапів, кожен з яких характеризується певними змінами у його мисленні, переживаннях та вчинках. В цій роботі буде розглянуто п'ять ключових етапів, які чітко показують еволюцію аналізованого героя та трагічне закінчення його спротиву: початковий етап, етап невдоволеності та підозрливості, етап самоаналізу та рефлексії, етап активного спротиву та боротьби, етап катарсису та підсумку.

1. Початковий етап: підкорення та прийняття

На початку роману Вінстон Сміт постає перед читачем як пересічна людина, що мешкає в тоталітарному суспільстві. Його життя здається буденним та позбавленим сенсу. Робота в Міністерстві правди, де він займається фальсифікацією історичних фактів, підкреслює його підпорядкування режиму. Він змушений спотворювати реальність, підлаштовуючи її під партійну ідеологію. Це руйнує його зв'язок з правдою та змушує жити в атмосфері брехні. Він приймає ідеологію та норми поведінки, не маючи сумнівів у їхній правомірності, дотримується стандартів Партії та відчуває страх перед можливими покараннями за виходження за межі припустимого.

У цьому ж розділі автор дає нам уявлення про вигляд головного героя: «Маленька, квола фігурка його худорлявого тіла лише підкреслювалась блакитним спецодягом, що був уніформою його партії. Його волосся було яскраво світлим, його обличчя було природньо рум'яним та життєрадісним, його шкіра була огрубілою від господарчого мила та тупого леза бритви, та вкрите крижаною маскою зими яка щойно скінчилася» [6, 2с.] Навіть із цього невеликого фрагменту ми можемо побачити дію тоталітаризму на особистість: протиріччя між кволим, худорлявим на вигляд тілом та життєрадісним, рум'яним обличчям, відображає не

лише вплив несприятливих для життя зовнішніх чинників, але й метафорично показує вплив тоталітарного режиму на його фізичне й емоційне становище, адже в цій системі прийнято бути завжди ідеальним та життєрадісним не зважаючи ні на що.

Разом із тим, не зважаючи на його посаду в Міністерстві Правди та покірності системі він позначається невизначеністю та сумнівами у вірогідності того, що йому нав'язують. «Все, що я роблю, — це правильно», — звучить цитата, яка штовхає його до роздумів про існуючу систему та його місце в ній. Зростаюче розуміння несправедливості та жорстокості системи не дає Вінстону спокою. Він відчуває пригнічення та безпорадність, адже не має сміливості кинути виклик тоталітарному режиму. Він схожий на загнаного в клітку звіра, який усвідомлює свою неволю, але не знає, як з неї вирватися. Страх перед всесильною партією та думкополіцією паралізує його волю. Він змушений приховувати свої справжні думки та почуття, жити в постійній напрузі та підозрілості. Цей етап життя Вінстона Сміта характеризується апатією, безнадією та відчуттям власної нікчемності. Він не вірить у можливість змін і не бачить сенсу в боротьбі з системою.

Однак в ньому тліє прагнення до свободи та справедливості. Цей внутрішній вогник стане ключовим фактором у його дальшому розвитку та трагічній боротьбі з тоталітаризмом.

2. Етап невдоволеності та підозрілості

З часом Сміт починає відчувати невдоволеність станом справ і способом життя, що нав'язує Партія. Він починає ставити під сумнів офіційну пропаганду та шукати альтернативні джерела інформації, а також допускає можливість існування опозиційних сил та таємних організацій, хоча поки що не має чіткого розуміння їх природи.

Переломним моментом, де герой Орвеллівського роману переходить від етапу роздумів до дій є покупка записника, або ж, так званого особистого щоденника. Розпочати щоденник із власними думками означає наразити себе на

небезпеку смертної кари: «це не було протизаконним (не було нічого протизаконного, відтоді як зникли усі закони), але якщо його знайдуть то цілком зрозуміло що за це його можуть покарати на смерть». [6, 6с.]

Залишити слід на папері — вирішальний крок. Та ось, переборовши внутрішній страх та боязнь «порожнього» аркушу він приступив до роботи. Невпевнено, хвилююче, незграбно на папері були виведені маленьким почерком декілька слів: «4-те квітня, 1984». Хочеться наголосити на тому, що для нашого героя це це не просто фіксація дати. Це декларація його незалежності, твердження права на власні думки та почуття. Це день — великого початку.

У той же час, Вінстон старається виглядати як прихильник ідей партії перед іншими людьми та всіляко приховувати свої нонконформістські настрої. Та від цього в ньому ще більше прокидається свідомість та бажання до змін. Щоб підтвердити свої судження, хочеться навести фрагмент із тексту: «Якоїсь миті Вінстон ясно зрозумів що горлає разом із рештою так жорстоко, ба навіть брутально, лупить своєю п'ятою по обідку свого ж таки стільця» — використаний фрагмент демонструє щоденний обов'язковий ритуал «Ненависті» в Океанії, та наш герой вбачає в цьому зовсім інше: «Однієї миті ненависть Вінстона була спрямована взагалі не проти Гольдштейна, а, навпаки, проти Старшого Брата, Партії та Поліції Думок; і цієї миті його серце линуло до самотнього, осміяного усіма єретика на екрані, самотнього стража істини та єдиної людини зі здоровим глуздом у цьому брехливому і божевільному світі» [6, 12с.]

Ведення щоденника було першим поштовхом до змін для Вінстона. Цей етап є переходом від пасивного прийняття до активного опору та пошуку альтернатив. Вінстон визначає свої власні цінності і стає готовим ризикувати своїм життям за можливість зберегти свою людську гідність і свободу.

3. Етап самоаналізу та рефлексії

Наступним етапом є знайомство головного героя із Джулією. В цей період герой починає активно аналізувати всі зовнішні фактори впливу та рефлексувати на цьому підґрунті. Вперше Вінстон зустрічає Джулію на роботі, у Міністерстві

Правди, де вони обидва працюють. Початково вони взаємодіють між собою лише формально, але з часом Вінстон починає помічати в ній щось незвичайне. Джулія відрізняється від інших жінок — вона видається йому більш вільною, спонтанною та не приділяє особливої уваги стандартам Партії, це робить її надзвичайно привабливою в очах Сміта. Зустріч з Джулією та поглиблення їхніх стосунків стає для нього каталізатором до глибокого самоаналізу та рефлексії. Він починає усвідомлювати, що його невдоволення системою сягає значно далі, ніж просто фізичні обмеження, які вона накладає. Корінь його незадоволення сягає глибин його внутрішнього світу та ідентичності.

Я б хотіла навести вислів Сержа Гудмана: «Кохання наповнює життя змістом, а з появою сенсу життя обов'язково з'являється майбутнє», адже чи можна сказати влучніше про кохання наших героїв? Обоє людей зі схожими думками та поглядами на життя, приречені на страждання від тоталітарного режиму та мають спільну ціль — боротьбу із несправедливістю системи. Та в Океанії кохання — непотрібна та заборонена річ, забуте почуття. У такому середовищі кохання сприймається як загроза для влади Партії, оскільки воно може зміцнити індивідуальність та відданість один одному понад відданість системі. Тому будь-які прояви емоційної близькості між людьми, незалежно від того, чи це є романтичні стосунки, вважаються неприпустимими.

У відповідь на це Вінстон та Джулія обидва обирають прихованість та обмеження у вираженні своїх почуттів. Вони воліють зустрічатися у прихованих місцях, уникаючи уваги і контролю Партії. Їхні зустрічі і романтичні моменти відбуваються у таємниці, відокремлені від зовнішнього світу та від ока системи. Інколи, це відбувається майже поспіхом: «Одного вечора, напередодні цього, вони мали коротеньку зустріч на вулиці. Як і зазвичай, Вінстон заледве дивився на Джулію доки вони дрейфували разом у натовпі» [6, 121с.]

Вінстон та Джулія боролися за своє кохання та щоразу шукали можливості бути ближчими. Саме тому, коли першому спала на думку ідея винайняти кімнату у Містера Чаррінгтона дівчина погодилась з несподіваною готовністю. «Вони обоє добре знали, що це було божевіллям. Це було так неначе вони навмисно

крокували все ближче до власних могил» [6, 122с.]. Це стало ще однією точкою неповернення в системі спротиву, ще однією ланкою до так званої свободи.

Таке зближення із жінкою та відкриття нового для себе почуття змушували Сміта ставити перед собою все більше питань: «Він гадав чи у тому дивовижному минулому було нормальним досвідом ось так лежати у ліжку, у прохолоді літнього вечора, чоловіку та жінці без жодного одягу на них, займаючись коханням коли вони цього забажають, розмовляючи про те чого вони забажають, не відчуваючи жодного примусу для підйому, просто лежачи ось так та слухаючи сповнені злагоди звуки знадвору» [6, 125с.].

Кохання — мотиватор змін, заради себе, заради коханої людини, коли Вінстон зустрів Джулію він зрозумів, що тепер він не на одинці зі своїм протестом, а має підтримку та найголовніше, поштовх до змін, активних змін, а не лише думок.

4. Етап активного спротиву та боротьби

«Ми віримо що існує певного роду змова, певного роду таємна організація що працює супроти Партії і вас залучено до неї. Ми бажаємо приєднатися та працювати на неї. Ми є ворогами Партії. Ми зневірилися у принципах Інґсоцу. Ми думкозлочинці. Ми також і перелюбці. Я кажу це вам тому що ми бажаємо передати свої долі на вашу милість. Якщо ж ви бажаєте щоб ми звинуватили себе у будь-який інший спосіб, то ми готові» [6, 149с.] — саме ці слова стануть початком кінця у боротьбі Вінстона та Джулії.

Ще з самого початку Вінстон вважав, що високопосадовий співробітник їхнього міністерства, член Внутрішньої партії О'Браєн, так само не поділяє думки партії і є підпільним революціонером. Тому саме до нього прийшов із проханням приєднати їх до підпільної організації, що називається «Братерством»: «Ви ніколи не зможете дізнатися більше про Братерство ніж те що воно просто існує і те що ви належите до нього» [6, 150с.] О'Браєн і справді виявився тим, кого вони шукали, та згодився прийняти двох закоханих у лави опозиції. Та перед цим, кожен із членів Братерства повинен дати клятву, яка звучить як найстрашніший

думкозлочин, нечуване нахабство в тоталітарному суспільстві та миттєве підписання смертної кари для себе. Незважаючи на все, вони відповіли — «Так!». О'Браєн їх прийняв та дав книгу, написану ворогом держави Голдштайном. Саме в цій книзі описана вся правда про минуле та роздуми про «правильність» світу, а якщо точніше: «Пізніше я пришлю вам книгу з якої ви вивчите істинну природу суспільства у якому ми живемо, і ту стратегію за якою ми повинні знищити його. Коли ви прочитаєте цю книгу, то станете повноправними членами Братерства» [6, 153с]

Читаючи книгу Голдштайна разом із Джулією в тихій, закритій кімнатці, Вінстон порушував усі існуючі закони. Він відчував свободу, він відчував спокій та любов. Це був найбільший спротив який тільки можна уявити — відчувати щось. Відчувати хоч щось окрім ненависті та глибокої шани до правлячої Партії. Це була саме та боротьба до якої весь час прагнув Вінстон, це була саме та точка еволюції нашого героя, якої він жадав та до якої йшов протягом роману.

Та в мить їхньому щастю наступив кінець, тепер їх чекає справжня боротьба і не лише за свої ідеали, а й за життя. Їх заарештовують у винайманій кімнатці, адже на превеликий подив, милий старий, містер Чаррінгтон виявився переодягнутим агентом Поліції думок, а за картиною ховався телезахист. Та незважаючи на це, вони не бігли і не ховались, не намагались виправдатись чи вирватись, вони розуміли, що є мерцями.

5. Етап катарсису та підсумку

У кінці роману Сміт піддається ментальному впливу та психологічній реформації з боку Партії. О'Браєн, на чий погляд Вінстон спочатку покладався як на соратника, перетворюється на його головного ката. Цей жорстокий чоловік, озброєний знаннями психології та методами катування, прагне не лише зламати фізично тіло Вінстона, але й вбити його дух, змусити відректись від своїх переконань, від любові до Джулії, від самого себе, про це є чудова цитата із тексту: «Ми не знищуємо єретика саме тому що він опирається нам: доки він опирається нам ми ніколи не знищимо його. Ми перетворюємо і наvertsаємо його,

ми захоплюємо його духовний та потаємний розум, ми переформовуємо його. Ми випалюємо усе зло і усі ілюзії геть з нього; ми змушуємо його змінити свою думку на нашу користь, і не поверхово, але щиро і непідробно, усім серцем та душею. Ми робимо його одним з нас перш ніж ми вбиваємо його» [6, 221с.] Спочатку Сміт чинить опір: намагається зберегти свою гідність, не здаватися під натиском тортур, вірить у свої ідеали, у свободу думки, у силу любові. Однак фізичні та психологічні муки стають нестерпними. Його тіло виснажується, його розум затьмарюється болем. Він втрачає орієнтири, його воля слабшає. Нарешті О'Брайен відводить Вінстона до кімнати 101, найжахливішої кімнати з усіх у Міністерстві кохання, місця, де в'язні зустрічають свій найбільший страх. Вінстона найбільше боїться щурів. О'Брайен одягає на голову Вінстона маску з дротяної сітки та погрожує відкрити двері, щоб випустити щурів на обличчя Вінстона. Коли Вінстон кричить: «Зробіть це з Джулією! Зробіть це з Джулією! Не зі мною! З Джулією! Мені байдуже що ви зробите з нею. Розірвіть їй обличчя вщент, обдеріть її до кісток. Не мене! Джулію! Не мене!» [6, 258с.] він відмовляється від всіх своїх іделів та принципів, а найголовніше порушує обіцянку не зраджувати Джулії. На цьому моменті еволюція героя закінчується, боротьба більше не має сенсу, це фінал. Повернувшись у суспільство, Вінстон стає вірним рабом Великого Брата. Він щиро любить тоталітарний режим, ненавидить свободу і беззаперечно вірить у брехню партії. Сміт перетворюється на символ поразки ідеалів свободи та індивідуальності під владою тоталітарного режиму.

Отже, детально розглянувши всі етапи еволюції головного героя роману «1984» та проаналізувавши шлях від його духовного підняття до морального занепаду та повного знищення власного «Я», ми можемо чітко зрозуміти мету Орвеллівського головного героя — боротьба, і ні, найважливіша боротьба Вінстона не за свободу чи самоідентичність, а за кожного з нас, за ЧИТАЧА.

2.2 Роль стосунків з іншими персонажами у формуванні світогляду Вінстона Сміта в романі Джорджа Орвелла «1984»

У романі-антиутопії Джорджа Орвелла персонаж Вінстона Сміта зазнає глибокої трансформації свого світогляду, значною мірою під впливом його стосунків з іншими героями. Протягом усієї розповіді взаємодія Вінстона з ключовими особами формує його переконання та сприйняття репресивного суспільства, в якому він живе. Його таємні стосунки з Джулією ставлять під сумнів його розуміння вірності, любові та бунту проти авторитарної партії, змушуючи його поставити під сумнів принципи, закладені в ньому режимом. Більше того, його зустріч із загадковим О'Браєном стирає межі між правдою та маніпуляціями, змушуючи Вінстона боротися з природою влади та контролю. Крім того, зв'язок Вінстона з містером Черрінгтоном, здавалося б незначною фігурою, має наслідки для його сприйняття авторитету та повсюдного впливу партії. Досліджуючи складність цих стосунків, ми заглиблюємось в те, як взаємодія Вінстона з Джулією, О'Браєном і містером Черрінгтоном сприяє еволюції його світогляду та викликів, з якими він стикається, орієнтуючись у світі, де панують страх, стеження та ідеологічне виховання.

1. Як стосунки Вінстона з Джулією впливають на його переконання?

Стосунки Вінстона з Джулією в романі суттєво впливають на його переконання та дії протягом усієї історії. Незважаючи на усвідомлення неминучого руйнування їхніх стосунків через зовнішні обставини, Вінстон знаходить розраду та бунт у зв'язку з Джулією. Ці нові стосунки різко контрастують із його попереднім досвідом із дружиною Кетрін та повією, оскільки обидва були лише швидкоплинними зустрічами, яким бракувало глибини та сенсу. Зв'язок із Джулією служить ковтком свіжого повітря в пригніченому існуванні Вінстона, кидаючи виклик його упередженим думкам і тріщинам у світогляді. Через їхні таємні взаємодії та спільний бунтарський дух переконання Вінстона розвиваються, і він починає сумніватися в тоталітарній ідеології, нав'язаній партією. Інтимний і нерегульований характер їхнього спілкування дозволяє і Вінстону, і Джулії досліджувати свої особисті переконання та ідентичність без зовнішнього втручання, сприяючи особистому зростанню та

непокорі репресивній системі.

2. Як взаємодія Вінстона з О'Браєном впливає на його світогляд?

Взаємодія Вінстона з О'Браєном відіграє вирішальну роль у зміні його світогляду та розуміння репресивного суспільства, в якому він живе. Загадкова та могутня присутність О'Браєна ставить під сумнів розуміння Вінстоном авторитету та істини, змушуючи його поставити під сумнів саму структуру суспільства, в якому він живе. У міру того, як Вінстон все глибше заглиблюється в розмови з О'Браєном, його світогляд зазнає значних змін, що зрештою змушує його зіткнутися з суворими реаліями антиутопічного світу, в якому він живе. Завдяки впливу О'Браєна вірування та переконання Вінстона руйнуються, прокладаючи шлях до глибокої зміни в його розумінні влади, контролю та опору в репресивному режимі партії.

3. Яким чином зв'язок Вінстона з містером Чаррінгтоном впливає на його погляд на партію?

Спілкування Вінстона з містером Чаррінгтоном відіграють ключову роль у формуванні його сприйняття партії та її репресивного режиму. Містер Чаррінгтон, спочатку зображений як доброзичливий і надійний старий, дає Вінстону відчуття комфорту та полегшення від постійного нагляду та контролю, встановленого партією. Їхня взаємодія створює фасад нормальності та людського зв'язку у світі, позбавленому справжніх взаємодій. Зустрічі Вінстона з містером Чаррінгтоном служать для тимчасової втечі від суворої реальності життя під правлінням партії, пропонуючи йому проблиск свободи та індивідуальності, які інакше пригнічуються в суспільстві, зображеному в «1984». Однак у міру розгортання історії стає очевидним, що містер Чаррінгтон не той, за кого себе видає, що зрештою призводить до розчарування Вінстона та зміцнює його недовіру до інших у світі обману та зради Партії. Ця зрада містера Чаррінгтона ще більше зміцнює усвідомлення Вінстона того, що справжніх людських зв'язків і довіри майже неможливо досягти в суспільстві, яким керують страх і маніпуляції. Стосунки між

Вінстоном і містером Чаррінгтоном підкреслюють всепроникну атмосферу підозрілості та стеження, яка пронизує всі аспекти життя під репресивним правлінням Партії, зрештою сформувавши похмурий погляд Вінстона на Партію та її вплив на індивідуальну автономію та стосунки.

Отже, стосунки Вінстона Сміта з різними героями відіграють вирішальну роль у формуванні його світогляду та дій у репресивному суспільстві, керованому партією. Зв'язок Вінстона з Джулією служить маяком розради та бунту серед атмосфери страху та маніпуляції, яку нав'язує Партія. Незважаючи на неминучий розрив їхніх стосунків, їхні зв'язки підживлюють непокору Вінстона контролю партії. Зрада містера Чаррінгтона зміцнює розуміння Вінстона того, що справжніх людських зв'язків мало в суспільстві, де панують страх і маніпуляції. Крім того, саме завдяки його взаємодії з О'Браєном переконання та сприйняття Вінстона зазнають значних змін. Роль О'Брайєна як наставника та зрадника веде Вінстона до глибшого усвідомлення тоталітарної ідеології партії та її впливу на індивідуальну автономію та стосунки. Взаємодії зображені у романі «1984», не лише слугують засобом розвитку персонажів, але й дзеркалом, що відображає підступну природу тоталітарного контролю та крихкість людських зв'язків у антиутопічному світі.

2.3 Вінстон Сміт — це кожен із нас

Зараз, коли технології стають все більш проникливими й контролюють наше життя, поняття приватності та індивідуальності стають вразливими. Постійний нагляд, відслідковування дій та контроль за висловлюваннями можуть нагадувати сюжет «1984», де кожен крок героя контролюється владою. Також можна вбачати паралелі між ідеями прослуховування та маніпулювання інформацією у «1984» та сучасними технологічними можливостями. Важливо пам'ятати про ризики перебільшеної влади та контролю, які можуть призвести до втрати важливих цінностей та свободи. Твір «1984» не тільки вражає своєю драматичністю та жахливою реалістичністю, а й ставить перед читачем безліч

вічних питань. Чи можливий ідеал демократії у світі, де кожен крок під контролем? Чи здатна людина боротися за свою свободу в будь-яких умовах? Чим може закінчитися історія, де істину і правду замінено на пропаганду та маніпуляцію? Головне завдання Вінстона Сміта — стати вчителем читача, провідником до саморефлексії та ґрунтовних роздумів.

Центральний герой роману відображає аспекти нашої людської природи та досвіду. Він є символом боротьби за індивідуальність та свободу в умовах тоталітарного суспільства, де кожен крок та думка можуть бути контрольовані та маніпульовані владою.

В світі, де суспільство та влада намагаються контролювати кожний крок і кожне рішення людини, збереження власної індивідуальності та особистості стає великим викликом. Як і Вінстон Сміт, захищаючи свою ідентичність, ми постійно стикаємося з проблемами самовираження та самовтраг. Вінстон відчуває внутрішню потребу розуміти світ навколо себе, незважаючи на обмеження, які накладає система. Його прагнення до істини та дійсності заохочує нас не піддаватися загальноприйнятим ідеям, а шукати власний шлях та свою правду.

У найжорстокіших умовах Вінстон знаходить свою солідарність у спільності з іншими борцями. Ця співпраця та любов до ближнього нагадує нам, наскільки важливо підтримувати один одного, навіть у найскладніших моментах, і бачити в інших своїх соратників. Та не забувати, що не всі люди, яких ми вважаємо хорошими такими є насправді, це показують такі персонажі, як містер Чарингтон та О'Браєн.

В моральному плані кожен з нас може відчути більшість тієї ж драми, що переживає Вінстон Сміт, коли йдеться про важливі цінності, такі як: любов, свобода, правда та справедливість. Боротьба за ці ідеали є невід'ємною складовою нашого буття.

Отже, завдяки цим аспектам і схожості з Вінстоном Смітом ми можемо вважати себе частковими «героями» Оруеллівської антиутопії. Наша здатність кричати в обличчя тоталітарних систем, боротися за свої права та гідності, а також відстоювати важливі цінності, робить нас співучасниками Вінстона Сміта у

великій боротьбі за свободу та людську гідність. Таким чином, кожен з нас має можливість уявити себе на місці Вінстона Сміта та побачити свої ідеали, бажання та прагнення відображені на сторінках «1984», що робить цей роман актуальним та значущим і в сьогоденній реальності.

ВИСНОВКИ РОЗДІЛУ II

Отже, Роман Джорджа Оруелла «1984» не просто розповідь про протистояння, але й зображення складної та болісної еволюції Вінстона Сміта від безликого трудівника усім відомої партії до справжнього героя, готового боротися за свою власну свободу та право на існування у світі, що переповнений обманом та брехнею. Через детальний аналіз ключових цитат з роману, взаємодію з іншими героями та чітко складений таймлайн роману ми відслідкували детальну та динамічну еволюцію Вінстона Сміта. Чия подорож від покірності до повстання слугує глибоким вивченням боротьби за автономію та правду у світі, де панує тиранія. Одна з ключових цитат, яка підтверджує цю еволюцію, — це фраза: «Вільна людина завжди перемагає, але ніколи не виграє». Ця цитата підкреслює боротьбу за свободу, яку Вінстон веде, навіть у світі, де боротьба може бути тимчасовою і ніколи не дає остаточної перемоги.

ВИСНОВКИ

У світі літератури існують твори, що стають класикою та залишають незмінну пам'ять у серцях читачів. Один із таких творів — «1984» Джорджа Орвелла, у якому відобразився постапокаліптичний світ, де кожен крок людини контролюється владою. Ця антиутопія не тільки відображає перспективу розвитку суспільства в майбутньому, але і висвітлює внутрішній конфлікт між індивідуалізмом та системою контролю. Дослідження еволюції головного героя та його опозиції у системі контролю, яке викладено у романі виявилось важливим і показало значущість та глибину теми. Аналізуючи твір, ми спостерігали вибудову трансформаційного шляху Вінстона Сміта від звичайного члена тоталітарного режиму до активного противника системи контролю.

У теоретичному розділі дослідження були ретельно проаналізовані дві ключові аспекти: зображення головного героя в романі-антиутопії та образ тоталітарного суспільства та системи контролю, що впливають на підсвідомість цього героя. Зображення головного героя в антиутопічному романі має важливе значення, оскільки він виступає не лише як протагоніст чи носій сюжету, а й як символ ідеального представника суспільства, яке створено автором для критики чи аналізу. У романі «1984» Вінстон Сміт відображає глибокі роздуми та психологічні конфлікти, які притаманні індивідууму у ситуації антиутопії. Його персонаж є символом протистояння системі, символом надії та опори для читача у світі, де домінує безпроглядний контроль.

Опис тоталітарного суспільства та системи контролю, що створений автором, є не менш важливим аспектом. Він створює атмосферу паніки, страху та безпеки, що оточує головного героя та інших персонажів. Це сприяє зміцненню впливу на психіку головного героя та формуванню його світогляду. Така образність допомагає читачеві краще зрозуміти і аналізувати глибинні та складні аспекти тоталітаризму та його впливу на індивідуальність.

Аналіз взаємодії головного героя з іншими персонажами також відображається у його зміненому світогляді. Взаємодія з Джулією та О'Брайеном, а також з іншими членами опозиції, відіграє ключову роль у формуванні його

переконань та визначенні мети. Це взаємодія не лише розкриває характер Вінстона, а й відображає загальну динаміку конфлікту між індивідуумом і владою.

Однак, найбільш важливим аспектом є внутрішня боротьба головного героя з самим собою та впливом системи контролю на його психологічний стан. Вінстон відчуває внутрішню боротьбу між своїми ідеалами та реальністю, а також між своєю власною індивідуальністю та загальною конформністю, яку намагається нав'язати йому система. Його внутрішній конфлікт стає символом загальної боротьби людини за власну свободу та незалежність.

У сучасному світі, де цифрова слідковість стає все більшою, «1984» виглядає як віщий твір. Спостереження за громадянами, збирання та аналіз даних стають новими формами контролю. Технологічний прогрес, який нам принесли смартфони та соціальні мережі, також може бути використаний для маніпулювання та знуцання над індивідами. Таким чином, образ Вінстона Сміта і його боротьба за свободу стають не лише літературним артефактом минулого, а й своєрідним пророцтвом та попередженням для сучасного суспільства.

У підсумку, курсова робота дозволила глибше розуміти не лише розвиток персонажа у романі «1984», а й більш широкі питання свободи, індивідуальності та контролю у сучасному світі. Представлений аналіз показує, що «1984» залишається актуальним та провокативним твором, який змушує читача задуматися над загальнолюдськими цінностями та вічними боротьбами людства за свободу і правду.

RESUME

This scientific work examines the evolution of the main character of the novel «1984» — Winston Smith and his resistance in the conditions of the totalitarian society of Oceania. The object of research of this work is the image of the main character in a dystopian novel in literature. The subjects of this research are J. Orwell's novel «1984»; the main character Winston Smith and other minor characters; peculiarities of the evolution of the central character and his evolution in a totalitarian society. The purpose of the study is to fully show the evolution of the protagonist of the novel and to show its relevance within the framework of modern society.

George Orwell's dystopian novel «1984» paints a bleak and oppressive picture of a totalitarian society under the control of «Big Brother». At the heart of this narrative is the protagonist, Winston Smith, whose journey from apathy to resistance mirrors the inner struggle of individuals under such a regime. This article delves into the evolution of Winston Smith as a character and analyses his resistance within the confines of the oppressive control system depicted in the novel.

This work consists of an introduction, theoretical and practical sections and conclusions. The theoretical first section is divided into two subsections. In the first subsection, the image of the main character in the dystopian novel is revealed, the connection with the validity and relevance of the image of the central character in the modern world is revealed, the main characteristics and features of such characters in general are given. In the second subsection, the image of a totalitarian society and control system in a dystopian novel is analyzed as a way of influencing the protagonist's subconscious. The third subsection analyzes the features of the genre. The second chapter is practical, reveals the essence of the studied topic. It is divided into three divisions. In the first part, the evolution of the main character's development from rise to fall is analyzed, his inner state is clearly outlined through the plot line of the novel. The second subsection shows the importance of relationships with other characters in the work and their influence on the formation of Smith as an oppositionist, and later - a broken man with primitive thinking. The third section «Winston Smith - each of us shows the main similarity» of Winston Smith with modern people — which once again

proves the relevance of the work in our time. Then come the conclusions. They refer to the final result achieved. The author of this work conducts a meaningful study of the evolution of the main character of the work through the prism of a totalitarian society and the ongoing struggle within the individual during the humiliation of his spirit and complete control by the authorities. Thanks to the quotations from the original text and their literary analysis, we learn about all the pitfalls and motives laid by Orwell in the context of the work, namely in the personality of the main character.

In conclusion, George Orwell's «1984» serves as a powerful cautionary tale about the dangers of unchecked authority and the resilience of the human spirit in the face of oppression. Through the evolution of Winston Smith and his journey from apathy to resistance, the novel explores the complexities of individual agency and the enduring struggle for freedom in a society controlled by fear and surveillance.

Winston Smith's resistance in the control system of «1984» resonates as a testament to the power of hope, defiance, and solidarity in the face of totalitarianism. His transformation from a disillusioned cog in the Party's machinery to a symbol of resistance and resilience embodies the timeless struggle for autonomy and truth in a world determined to suppress dissent.

As readers reflect on Winston's plight and the broader themes of surveillance, propaganda, and state control depicted in «1984», they are reminded of the importance of vigilance, critical thinking, and the preservation of individual liberties in the face of authoritarian forces. Winston Smith's legacy endures as a reminder that even in the most oppressive of circumstances, the spark of resistance can ignite a flame of defiance that illuminates the path towards freedom and self-determination.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антиутопія – вікіпедія. *Вікіпедія*.
URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Антиутопія> (дата звернення: 10.03.2024).
2. Боднар О. Деформація особистості в умовах тоталітарної системи (на матеріалі роману Джорджа Оруелла "1984"). 25-те вид. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, 2008. 8 с.
3. Вонсович С. Г. Тоталітаризм як прояв сучасної цивілізації. *Політологічний вісник*. 2004. Вип. 17. С. 253–260.
4. Гадяцький В. Тоталітаризм на рівні особистості та його подолання. *Філософія освіти*. 2009. № 1/2. С. 143–155.
5. Гладій У. «1984» – як жити у світі, де Великий Брат стежить за тобою завжди. *Readmodo*. URL: <https://www.readmodo.com/1984/> (дата звернення: 01.03.2024).
6. Данмер В. 1984 – Джордж Орвелл, повний текст твору. 281 с.
URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2283>.
7. Іленьків Г. Літературна антиутопія як форма відображення політичної дійсності. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2015. Вип. 7. С. 368–376.
8. Маргарет Етвуд – вікіцитати. *Вікіцитати*.
URL: https://uk.wikiquote.org/wiki/Маргарет_Етвуд (дата звернення: 10.03.2024).
9. М. В. І. “Особливості художнього втілення тоталітарного дискурсу в романі-антиутопії”. 20-те вид. Кам'янець-Подільський : Наук. пр. Кам'янець-Под. нац. ун-ту ім. Ів. Огієнка. Філол. науки., 2009.
10. Пархоменко І. І. Утопія і антиутопія як соціальний міф : thesis. 2009.
URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/11616> (дата звернення: 17.03.2024).
11. Пухонська О. Тоталітаризм і література: від взаємодії до викриття. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2020. Т. 8, № 2. С. 131–140.
URL: <https://doi.org/10.14746/sup.2020.8.2.10> (дата звернення: 17.04.2024).

- 12.Скуратівський В. Міф про Джорджа Орвелла. 4-те вид. «Всесвіт», 1988. 3 с.
- 13.1984 (роман) – Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/1984_\(роман\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/1984_(роман)) (дата звернення: 12.03.2024).
- 14.Artistrophe. The dystopian protagonist: not your everyday hero. *Artistrophe*. URL: <https://artistrophe.com/the-dystopian-protagonist-not-your-everyday-hero/> (date of access: 01.04.2024).
- 15.Banks T. Nineteen eighty-four: a treatise on tyranny. *Political science undergraduate review*. 2018. Vol. 3, no. 1. P. 82–88. URL: <https://doi.org/10.29173/psur53> (date of access: 17.04.2024).
- 16.Clarke B. J. Orwell in context : communities, myths, values : thesis. 2002. URL: <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.273100> (date of access: 17.04.2024).
- 17.Laclau E. Totalitarianism and moral indignation. *Diacritics*. 1990. Vol. 20, no. 3. P. 88. URL: <https://doi.org/10.2307/465333> (date of access: 17.04.2024).
- 18.McBeath N. Why do we still read George Orwell?. *Journal of arts and social sciences [JASS]*. 2014. Vol. 5, no. 2. P. 15. URL: <https://doi.org/10.24200/jass.vol5iss2pp15-27> (date of access: 17.02.2024).
- 19.Sallans B. J. "I am not Winston Smith" : Orwell, the BBC, and Nineteen Eighty-Four : thesis. 1992. URL: http://digitool.library.mcgill.ca:80/R/?func=dbin-jump-full&object_id=56915 (date of access: 14.02.2024).
- 20.Wilzbacher M. K. Orwell's unmediated hand: the compositional stages of Nineteen Eighty-Four : thesis. 2012. URL: <http://hdl.handle.net/1805/2728> (date of access: 07.04.2024).